

JUSTITS MINISTERIET

Udvalg for forberedelse af ny flerårs-
aftale for domstolene

Dato: 18. april 2023
Sagsbeh: Anne Sofie Brix
Dok.: 2731634

1.6 Appelgrænsen for straffesager

Baggrund

For straffesager er det strafudmålingen, som er afgørende for ankemulighederne for tiltalte.

Tiltalte kan frit anke en byretsdom til landsretten, hvis tiltalte er idømt andet end bøde og konfiskation. Det kan være f.eks. være fængsel, foranstaltninger over for psykisk afvigende lovovertrædere eller rettighedsfrakendelse, herunder førerretsfrakendelse. Tiltalte kan endvidere frit anke, hvis tiltalte er idømt mere end 20 dagbøder eller en bøde på over 6.000 kr. eller konfiskation for mere end 6.000 kr.¹

Hvis tiltalte alene er idømt bøde og konfiskation, og bøden ikke overstiger 20 dagbøder eller 6.000 kr., og en eventuel konfiskation ikke overstiger 6.000 kr., kan tiltalte anke til landsretten med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Tilladelse kan gives, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.²

Beløbsgrænsen for anke til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse blev senest forhøjet i 1984, 1990 og 2018.

¹ Retsplejelovens § 902. Hvis tiltalte alene er idømt bøde og konfiskation, skal tiltalte have givet møde i byretten for frit at kunne anke.

² Retsplejelovens § 903.

Ved forhøjelsen i 1984 blev der henvist til den almindelige udvikling i bødeniveauet, og at de mindre bøder, der var tale om, i praksis i overvejende grad blev udmålt efter nøje fastlagte retningslinjer.³

Ved en lovændring i 1990 blev appelgrænsen i straffesager hævet fra 1.000 kr. til 3.000 kr. Ved forhøjelsen i 1990 blev der henvist til, at der i de mindre bødesager, der var tale om, sjældent var problemer med beviset eller retlige spørgsmål, at straffen som regel udmåles takstmæssigt, og at landsretsbehandling medførte væsentlige omkostninger, som ikke stod i rimeligt forhold til bødens størrelse.⁴ Salæret til den beskikkede forsvarer i landsretten var f.eks. normalt 1.200-1.800 kr. med tillæg af moms. Der blev endelig henvist til, at sager, som bevismæssigt eller retligt frembød tvivl, med tilladelse kunne indbringes for landsretten.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at en forhøjelse af beløbsgrænsen til 3.000 kr. ville indebære en væsentlig ressourcebesparelse hos anklagemyndigheden og domstolene, idet behandlingen af sådanne ankesager medfører et ikke ubetydeligt tidsforbrug.

En aflastning af landsretterne og anklagemyndigheden kunne efter Justitsministeriets opfattelse gennemføres uden retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, idet det blev bemærket, at i de tilfælde, hvor det skønnes rimeligt, at tiltalte får adgang til at få sagen prøvet i 2. instans, vil der kunne meddeles tilladelse hertil.

Den nuværende beløbsgrænse i straffesager på 6.000 kr. blev reguleret ved en lovændring i 2018. Ved forhøjelsen blev der henvist til, at beløbsgrænserne for anke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse for civile sager og straffesager i 1990 var blevet fastsat til 3.000 kr. og 10.000 kr., og at beløbsgrænsen for civile sager i 2014 var blevet forhøjet til 20.000 kr.⁵ Prisudviklingen frem til 2016 ville i sig selv kunne begrunde en forhøjelse af beløbsgrænsen fra 3.000 kr. til 5.000 kr., og med en forhøjelse til 6.000 kr. blev det relative forhold mellem ankegrænserne i civile sager og straffesager, som var gældende i perioden 1990-2014, genetableret.

³ Folketingstidende 1983-84 (2. samling), tillæg A, spalte 1615-1616.

⁴ Folketingstidende 1989-90, tillæg A, spalte 768-770.

⁵ Folketingstidende 2017-18, A, L 204 som fremsat, side 16-17.

Det fremgår endvidere af forarbejderne til lovændringen i 2018, at Justitsministeriet havde overvejet, om beløbsgrænsen for tiltaltes anke af en straffesag uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet burde forhøjes til 20.000 kr., så beløbsgrænsen blev den samme for straffesager og civile sager.

Justitsministeriet fandt imidlertid ikke grundlag for en sådan forhøjelse og lagde vægt på, at der er væsentlige forskelle mellem civile sager, hvor beløbsgrænsen knytter sig den økonomiske værdi af sagens krav, og straffesager, hvor beløbsgrænsen knytter sig til størrelsen af den bøde, som tiltalte er blevet idømt for overtrædelse af et strafbart forhold, og at forvandlingsstraf af fængsel kan træde i stedet for en bøde.

Anvendelse i praksis

For straffesager, hvor dommen involverer et bødebeløb, viser tal fra 2019, at ca. 86 pct. af byretssagerne vedrørte bøder på 6.000 kr. eller derunder, mens ca. 12 pct. af sagerne vedrørte bøder på mellem 6.000-20.000 kr. Ca. 2 pct. af sagerne vedrørte bøder over 20.000 kr.

For sager i landsretterne, hvor dommen involverer et bødebeløb, vedrørte ca. 55 pct. af sagerne bøder på under 6.000 kr., mens ca. 23 pct. af sagerne vedrørte bøder på mellem 6.000-20.000 kr. Ca. 22 pct. af sagerne omhandlede bøder på over 20.000 kr., *jf. tabel 1*.

Tallene illustrerer, at sager, som føres i byretten vedrørende lavere bødestørrelser, ikke i samme omfang ankes til landsretten.

Tabel 1

Fordeling af straffesager på bødestørrelser, 2019

Antal sager, (andel i pct.)	0-6.000 kr.	6.001-20.000 kr.	>20.000 kr.	I alt
Straffesager, byretterne	55.850 (86 pct.)	7.662 (12 pct.)	1.206 (2 pct.)	64.718 (100 pct.)
Straffesager, landsretterne	155 (55 pct.)	64 (23 pct.)	62 (22 pct.)	281 (100 pct.)

Anm.: Oplysninger trukket fra Kriminalregistret (KR). Der alene trukket oplysninger om indenretlige bøder, dvs. bøder afgjort i retten som dom, udeblivelsesdom, dom uden retsmøde eller lignende. Inden- og udenretlige vedtagelser af bøder er ikke omfattet af datatrækket. Der er herudover kun trukket oplysninger om sager, som er afgjort med bøde. Sager, hvor der tillige er idømt en frihedsstraf (som eksempelvis afgørelsestypen "betinget dom og bøde"), indgår således ikke i data-trækket, idet en sådan afgørelse altid vil kunne ankes som følge af den idømte frihedsstraf, jf. retsplejelovens § 902.

Kilde: Rigsadvokaten

Til sammenligning kan det oplyses, at det i Norge kræver landsrettens tilladelse at anke straffesager, hvor det alene angår et spørgsmål om bødestraf, konfiskation eller inddragelse af førerretten mv. Derudover har landsretten

mulighed for at nægte en anke i straffesager, når retten vurderer det klart, at sagen ikke vil få et andet udfald.

I Sverige kræver det landsrettens tilladelse at anke en straffesag, når sagen alene angår bødestraf, eller hvor der er sket frifindelse for kriminalitet, hvor der ikke er foreskrevet en strengere straf end fængsel i 6 måneder.

Udvalgets overvejelser

1. Udvalget har overvejet et forslag om at ændre reglerne for, hvornår tiltalte i en straffesag kan anke til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, således at bødesager ikke kan ankes uanset bødens størrelse. Alternativt kan beløbsgrænsen for bødesager hæves fra 6.000 kr. til 20.000 kr.

Hvis reglerne ændres, således bødesager ikke kan ankes uanset bødens størrelse, skønnes en nettoreduktion på ca. 105 straffesager årligt. Såfremt den nuværende beløbsgrænse for bødesager hæves fra 6.000 kr. til 20.000 kr., skønnes en nettoreduktion på ca. 53 straffesager årligt i landsretterne, *jf. tabel 1*. Disse reduktioner skønnes at frigøre henholdsvis 1,4 mio. kr. eller 0,7 mio. kr. årligt fuldt indfaset i domstolene, *jf. tabel 2*.

I skønnet over nettoreduktionen er indregnet, at en del af de sager, som i dag kan ankes uden tilladelse, stadig vil blive anket til landsretten efter en forhøjelse af beløbsgrænsen, fordi Procesbevillingsnævnet vil give anketilladelse. Der er i potentialeberegningen således indregnet merudgifter til sagsbehandling og øvrig drift i Procesbevillingsnævnet. Skønnet er behæftet med usikkerhed.

Toinstansprincippet er et grundlæggende princip i dansk retspleje, men hensynet til toinstansprincippet må efter udvalgets opfattelse også afvejes over for hensynet til, at straffesager skal kunne løses inden for rimelig tid og på en måde, der sikrer, at omkostningerne skal være acceptable for samfundet. Der bør således være sammenhæng mellem de ressourcer, som anvendes på en sag, sagens betydning og udsigterne til at opnå et andet resultat ved appel.

Udvalget bemærker, at det er en selvstændig betingelse for tiltaltes adgang til at anke en bødesag uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, at tiltalte har givet møde i byretten. Hvis tiltalte ikke har givet møde i byretten, kræves allerede i dag Procesbevillingsnævnets tilladelse til at anke uanset bødens størrelse.

Udvalget lægger vægt på, at straffesager om mindre bøder i vidt omfang udmåles takstmæssigt, og at der i et betydeligt antal straffesager om mindre bøder desuden ikke er væsentlig bevismæssig eller retlig tvivl.

Udvalget lægger endvidere vægt på, at der ikke er tale om, at bøder under en eventuelt forhøjet beløbsgrænse ikke kan ankes. Ordningen går ud på, at bøder under beløbsgrænsen kan ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Udvalget forudsætter i den forbindelse, at bødens størrelse og dermed sagens betydning for tiltalte indgår i den samlede afvejning, når Procesbevillingsnævnet beslutter, om der skal gives anketilladelse. Procesbevillingsnævnet har i den forbindelse oplyst, at det allerede i dag er praksis, at der bl.a. lægges vægt på beløbets størrelse ved den konkrete vurdering af den enkelte sag.

I vurderingen indgår, om sagens problem har en sådan karakter og kvalitet, at der bør gives appeltilladelse, og det fremgår af forarbejderne, at der bl.a. kan ske en afvejning af både sociale, økonomiske, principielle og andre grunde. Uanset de sociale hensyn ikke ses at blive tillagt synderlig selvstændig vægt i Procesbevillingsnævnets praksis, forekommer det efter nævnets opfattelse naturligt, at sagens betydning alt andet lige vil være større, jo højere et beløb sagen vedrører.

Udvalget kan på den baggrund anbefale, at beløbsgrænsen for anke af domme i bødesager uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet forhøjes.

Udvalget finder, at det er en politisk afvejning, om den nugældende grænse f.eks. skal forhøjes fra 6.000 kr. til 20.000 kr., eller det som en mere vidtgående ordning generelt skal fastsættes, at bødesager ikke kan ankes frit uanset bødens størrelse.

I forhold til en ordning, hvor der kræves tilladelse fra Procesbevillingsnævnet ved anke af domme i bødesager uanset bødens størrelse, vil det efter udvalgets opfattelse navnlig kunne begrundes ud fra procesøkonomiske hensyn. Hertil kommer fordelene ved klarhed i lovgivning samt det forhold, at en fast grænse vil kunne forekomme arbitrær, hvor f.eks. en umiddelbart høj bøde konkret vil forekomme lav set i forhold til den pågældende indkomst. Desuden kræver det både i Norge og Sverige landsrettens tilladelse at anke byrettens dom i en bødesag.

Udvalget skal dog bemærke, at hvis man udvider ordningen til alle bøder, kommer ordningen også til at omfatte meget store bøder på 100.000 kr. eller mere for fysiske personer og på 1 mio. kr. eller mere for juridiske personer. Da juridiske personer kun kan straffes med bøde, vil en generel ordning desuden omfatte samtlige straffesager mod juridiske personer. Det kan forekomme vidtgående og disproportionalt, at der ikke automatisk kan ske anke i sager med meget store bøder mod juridiske personer.

Bøder i denne størrelsesorden kan forekomme på skatte- og afgiftsområdet og i erhvervsmæssig sammenhæng, og afhængig af sagens karakter kan der være både væsentlige bevismæssige og retlige tvivlsspørgsmål i sagen. Hvis det politisk besluttet at stille krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet uanset bødens størrelse, bør det efter udvalgets opfattelse præciseres i forarbejder, at der i tilfælde af sådanne meget store bøder som udgangspunkt meddeles anketilladelse fra Procesbevillingsnævnet, dog under hensyn til, hvor byrdefuld bøden er set i forhold til den pågældende borgers eller virksomheds situation.

Udvalget er i forlængelse heraf opmærksom på, at det for en række mindre bødgers vedkommende er et generelt princip, at bøden for personer med lav indkomst fastsættes til halvdelen af bøden for andre personer.⁶

Dette indebærer, at det vil forekomme, at en bøde for en person med lav indkomst fastsættes under beløbsgrænsen med deraf følgende krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, selv om en anden person, der blev fundet skyldig i samme strafbare forhold, straffes med en bøde over beløbsgrænsen og dermed kan anke uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Denne konsekvens af tilladelsesordningen har eksisteret i mange årtier og kan kun helt undgås, hvis man indfører et krav om tilladelse for Procesbevillingsnævnet i alle bødesager uanset bødens størrelse. En sådan ordning vil således have en fordel i denne henseende.

Udvalget bemærker, at man alternativt kunne forestille sig, at udfordringen håndteres ved, at alle indtægtsbestemte bøder uanset en beløbsgrænse på 20.000 kr. krævede anketilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Dette vil dog kunne opfattes som vilkårligt for personer, der er idømt en ikke-indtægtsbestemt bøde under beløbsgrænsen. Hertil kommer, at ordningen vil forud-

⁶ Jf. straffelovens § 51, stk. 3, om hensyntagen bl.a. til tiltaltes betalingsevne.

sætte, at byretten i alle domme med en bødestraf under beløbsgrænsen angiver, om bøden er indtægtsbestemt med henblik på at undgå, at den dømte kan være i tvivl om sine muligheder for at anke.

Udvalget bemærker i øvrigt, at beløbsgrænsen for anke i bødesager altid har været udformet på den måde, at tiltalte, der har givet møde i byretten, kan anke uden tilladelse, hvis tiltalte enten er idømt en bøde over beløbsgrænsen eller er idømt konfiskation for et beløb over beløbsgrænsen.

Udvalget finder, at denne ordning er velbegrunder og forudsætter således, at hvis beløbsgrænsen forhøjes, vil anke fortsat kunne ske uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis enten bøden eller en konfiskation ligger over beløbsgrænsen. Udvalget forudsætter tilsvarende, at hvis der i stedet fremover stilles krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet uanset bødens størrelse, vil kravet om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet også gælde uanset konfiskationens størrelse.

Udvalget bemærker derudover, at beløbsgrænsen i dag kun gælder for sumbøder, dvs. bøder for overtrædelse af anden lovgivning end straffeloven. For dagbøder for overtrædelse af straffeloven gælder i stedet, at tiltalte, der har givet møde i byretten, kan anke, hvis tiltalte er idømt mere end 20 dagbøder. Det betyder konkret, at hvis tiltalte idømmes 10 dagbøder på hver 800 kr., i alt 8.000 kr., kan tiltalte med den gældende beløbsgrænse ikke anke uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Forskellen mellem dagbøder og sumbøder er historisk begrundet, og den oprindelige tanke med dagbøder om, at 1 dagbøde skal svare til tiltaltes gennemsnitlige dagsindtægt⁷ – som stadig fremgår af straffelovens ordlyd⁸ – gennemføres ikke længere i praksis. I stedet regner man normalt ”baglæns” forstået på den måde, at retten reelt beslutter sig for, hvad en passende samlet bøde vil være, og dernæst deler den samlede bøde op i et antal dagbøder uden hensyn til tiltaltes gennemsnitlige dagsindtægt.

En sumbøde på 8.000 kr. har samme betydning for tiltalte som 10 dagbøder på hver 800 kr., og efter udvalgets opfattelse er det ikke rimeligt, at der er forskel på mulighederne for at anke uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet afhængig af, om bøde er fastsat som en sumbøde eller som dagbøder.

⁷ Dog med hensyntagen til tiltaltes livsvilkår, herunder tiltaltes formue, forsørgerpligter og andre forhold, der indvirker på betalingsevnen.

⁸ Straffelovens § 51, stk. 1.

Udvalget foreslår derfor, at den særlige ankegrænse for dagbøder afskaffes, og at bødestraffe fastsat som dagbøder omfattes af den generelle beløbsgrænse, således at der lægges vægt på den samlede bøde. Udvalget bemærker i forlængelse heraf, at det i forbindelse med gennemførelsen af den nødvendige lovgivning kan overvejes generelt at afskaffe brugen af dagbøder.

2. Udvalget har overvejet et forslag om at ændre reglerne for, hvornår en straffesag frit kan ankes til landsretten, så bødesager, hvor tiltalte idømmes førerretsfrakendelse, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert, fremover ikke automatisk skal kunne ankes uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Forslaget indebærer, at bødesager med førerretsfrakendelse mv. skal være omfattet af samme regler som bødesager uden førerretsfrakendelse mv. Hvis forslaget gennemføres, vil tiltalte med den gældende beløbsgrænse skulle have Procesbevillingsnævnets tilladelse for at anke, hvis der ikke er idømt mere end 20 dagbøder, en bøde på mere end 6.000 kr. eller konfiskation for mere end 6.000 kr. Hvis beløbsgrænsen forhøjes, eller der indføres krav om tilladelse uanset bødens eller konfiskationens størrelse, vil den nye beløbsgrænse eller det generelle krav om tilladelse også gælde i sager om førerretsfrakendelse mv.

Hvis reglerne ændres, således at bødesager, hvor tiltalte idømmes førerretsfrakendelse, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert, ikke automatisk kan ankes uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, skønnes en nettoreduktion på ca. 80 straffesager årligt i landsretterne. Denne reduktion skønnes at frigøre ca. 0,9 mio. kr. årligt fuldt indfaset i domstolene, *jf. tabel 2.*

Udvalget lægger vægt på, at mange sager om førerretsfrakendelse, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert ikke rejser væsentlige bevismæssige eller retlige spørgsmål, da frakendelse sker efter faste retningslinjer på grundlag af et enkelt, let beviseligt faktum.

Det gælder bl.a., når førerretsfrakendelse mv. sker som følge af spirituskørsel, kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer eller hastighedsoverskridelser eller som følge af klippekortordningen. Det vil også gælde typetilfælde vedrørende tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, hvor der er en fast retspraksis.

I disse mange sager tilfører en ankebehandling i landsretten ikke sagen nogen større værdi og styrker dermed i realiteten ikke i nævneværdigt omfang tiltaltes retssikkerhed og den materielt rigtige afgørelse. I betragtning af resourceforbruget i landsretten er det på den baggrund efter udvalgets opfattelse uhensigtsmæssigt, at tiltalte har en helt fri adgang til anke i disse sager.

Udvalget foreslår derfor at ændre reglen om, at anke i bødesager kan ske uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis tiltalte er idømt andre offentlige retlige følger end bøde eller konfiskation, sådan at anke i disse tilfælde kun kan ske uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis tiltalte er idømt andre offentlige retlige følger end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert. Forslaget indebærer, at bødedomme med førerretsfrakendelse mv. ikke længere automatisk kan ankes uden tilladelse, men at det i stedet vil afhænge af de generelle regler om anke af bødedomme, om anke kan ske uden tilladelse.

Anklagemyndigheden vil tilsvarende skulle have tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at anke en dom, hvor tiltalte er frifundet for førerretsfrakendelse mv. (eller er idømt betinget frakendelse, hvor anklagemyndighedens påstand var ubetinget frakendelse).

Udvalget er opmærksom på, at der også vil være bødesager med førerretsfrakendelse mv., hvor der skal foretages en mere skønsmæssig vurdering, eller hvor der undtagelsesvis optræder vanskelige bevisspørgsmål eller retlige spørgsmål. De alvorligste frakendelsessager vil ofte medføre fængsel og påvirkes ikke af forslaget om ankebegrænsning i bødesager, men der vil også være bødesager med frakendelse af mere kompliceret karakter, hvor tiltalte bør have mulighed for at anke til landsretten.

Udvalget lægger imidlertid vægt på, at der ikke er tale om, at førerretsfrakendelse mv. ikke kan ankes. Forslaget går ud på, at bødedomme med førerretsfrakendelse mv. sidestilles med bødedomme uden førerretsfrakendelse mv. Det vil således også i disse sager være muligt at få Procesbevillingsnævnets tilladelse til at anke, hvis dommen ikke frit kan ankes.

Udvalget forudsætter i den forbindelse, at Procesbevillingsnævnet ved sin afgørelse herom lægger betydelig vægt på, om sagen om førerretsfrakendelse mv. er bevismæssigt og retligt enkel eller kompliceret. Dette vil i givet fald kunne beskrives i forarbejderne til en lovændring om sidestillelse af bødedomme med førerretsfrakendelse mv. med bødedomme uden førerretsfrakendelse mv.

Udvalget er opmærksom på, at der anvendes indtægtsbestemte bøder i sager om spirituskørsel, kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer og kørsel i frakendelsestiden.

I sager om kørsel i frakendelsestiden og kørsel under lav påvirkning af hash, hvor der ikke er begået andre overtrædelser, som medfører førerretsfrakendelse, er det allerede i dag sådan, at adgangen til at anke med eller uden Procesbevillingsnævnets tilladelse afhænger af den indtægtsbestemte bødes størrelse og dermed af tiltaltes indtægter.

Spirituskørsel og kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer, med undtagelse af kørsel under lav påvirkning af hash, medfører altid førerretsfrakendelse, og der er dermed i dag altid adgang til at anke bøder for disse overtrædelser uden Procesbevillingsnævnets tilladelse. Indføres krav om Procesbevillingsnævnets tilladelse, vil adgangen til at anke bøder for disse overtrædelser fremover afhænge af den indtægtsbestemte bødes størrelse og dermed af tiltaltes indtægter.

Der er tale om en konsekvens, som allerede kendes i dag for nogle indtægtsbestemte bøder, og som i dag også generelt kendes for de bøder, der halveres for personer med lav indtægt. Konsekvensen kan kun helt undgås, hvis man indfører et krav om tilladelse for Procesbevillingsnævnet i alle bødesager uanset bødens størrelse.

3. Udvalget har overvejet et forslag om, at byrettens afgørelser vedrørende vederlag til beskikkede forsvarere kun skal kunne kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Hvis reglerne ændres, så byrettens afgørelse vedrørende vederlag til beskikkede forsvarere kun skal kunne kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, skønnes en nettoreduktion på ca. 100 kæremål årligt i landsretterne. Denne reduktion skønnes at frigøre ca. 0,5 mio. kr. årligt fuldt indfaset i domstolene, *jf. tabel 2*.

Udvalget bemærker, at byrettens beslutninger i sager, der behandles i strafferetsplejens former, i dag normalt kan kæres til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.⁹ Dette gælder også afgørelser om vederlag til en beskikket forsvarer.

⁹ Retsplejelovens § 968.

Rettens afgørelser om vederlag til en beskikket advokat i en sag, der behandles i civilprocessens former, kan derimod kun kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis salæret er fastsat til mere end 20.000 kr.¹⁰ Hvis salæret er fastsat til højst 20.000 kr., kan afgørelsen kun kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Hvervet som beskikket forsvarer og hvervet som beskikket advokat er beslægtede, og det er den samme kreds af beneficerede advokater, der beskikkes til begge hverv.

Vederlaget fastsættes i begge tilfælde på grundlag af takster, som landsretspræsidenterne har fastsat som udtryk for praksis på området. Vederlaget er ofte standardiseret, men i en række konkrete tilfælde beror fastsættelsen af vederlaget også på et skøn.

Udvalget finder, at det vil være velbegrundet at stille krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at kære afgørelser om vederlagt til beskikkede forsvarere i samme omfang, som det kræves ved kære af afgørelser om salær til beskikkede advokater i civile sager.

Udvalget foreslår på den baggrund, at der indføres krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at kære byrettens afgørelser om vederlag til beskikkede forsvarere, hvis vederlaget er fastsat til højst det beløb (i dag 20.000 kr.), som fastsættes som appelgrænse i civile sager om salær til beskikkede advokater. Der kan dog være anledning til at genoverveje beløbsgrænsen for kære af afgørelser om salær til beskikkede forsvarere, hvis den generelle beløbsgrænse forhøjes væsentligt.

Såfremt den nuværende beløbsgrænse for civile sager om salær til beskikkede advokater hæves fra 20.000 kr. til 30.000 kr., 40.000 kr., 50.000 kr., 100.000 kr. eller 150.000 kr., forventes en nettoreduktion på henholdsvis ca. 6-45 kæremål årligt. Afhængigt af fastlæggelsen af grænsen vurderes det at kunne frigøre mellem ca. 0,0-0,2 mio. kr. årligt fuldt indfaset, *jf. tabel 2*.

Det vil bero på en politisk afvejning, om der skal stilles krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at kære byrettens afgørelser om vederlag til forsvarere uanset vederlagets størrelse.

¹⁰ Retsplejelovens § 389, stk. 4.

Udvalget bemærker herved, at landsretten som altovervejende hovedregel behandler kæresager om salær til forsvarere på skriftligt grundlag, og at sagerne normalt ikke er ressourcetunge. Det kan samtidig ikke udelukkes, at beskikkede forsvarere, hvis indstilling om vederlag ikke er blevet fulgt af byretten, ret ofte vil søge Procesbevillingsnævnet om tilladelse, hvis der er tale om et betydeligt vederlag.

Der må således påregnes et øget ressourceforbrug hos Procesbevillingsnævnet, hvis der stilles krav om kærretilladelse uanset vederlagets størrelse.

4. Udvalget har overvejet et forslag om, at byrettens afgørelse vedrørende generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb¹¹ kun skal kunne kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Kravet om kærretilladelse vil gælde for både tiltalte og anklagemyndigheden.

Hvis reglerne ændres, så byrettens afgørelse vedrørende generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb kun skal kunne kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, skønnes en nettoreduktion på ca. 10 kæremål årligt i landsretterne. Denne reduktion skønnes at frigøre ca. 0,1 mio. kr. årligt fuldt indfaset i domstolene, *jf. tabel 2*.

Udvalget bemærker, at byrettens kendelser i sager, der behandles i straffetsplejens former, i dag normalt kan kæres til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.¹²

Kendelser under en hovedforhandling eller forberedelsen heraf kan dog kun kæres, hvis kendelsen angår berømmelse, udsættelse, afvisning, ophævelse, fængsling, beslaglæggelse, ransagning eller lignende, dørlukning, referatforbud, navneforbud, billed- eller lydoptagelse eller tegning eller pålægger straf eller omkostninger.

Byrettens afgørelser vedrørende generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb er skønsmæssige afgørelser, hvilket kan tale imod at afskære muligheden for at anke uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Det vil bero på en politisk afvejning, om der specifikt på dette område skal stilles krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at kære til landsretten.

¹¹ Færdselslovens § 132.

¹² Retsplejelovens § 968.

5. Udvalget har drøftet spørgsmålet om at indføre en adgang for landsretterne til at afvise en anke i en straffesag, der ikke er indbragt med Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten.

En tilsvarende regel gælder i dag i civile ankesager. En sådan ordning vil desuden være beslægtet med ordningen i Norge om såkaldt ankesiling, men tilpasset at Danmark i modsætning til Norge har et Procesbevillingsnævn til at behandle sager om anke- og kærretilladelse.

Udvalget finder, at en sådan ordning rejser så store principielle spørgsmål om ankesystemet i straffesager, at en stillingtagen til spørgsmålet vil kræve mere dybtgående overvejelser, end der er mulighed for inden for rammerne af dette udvalgsarbejde. Der vil også skulle tages stilling til, hvordan ordningen vil spille sammen med reglerne for anke af civile sager, som eventuelt vil skulle justeres som følge af en ny model efter inspiration fra Norge.

Spørgsmålet har en så omfattende og principiel karakter, at det efter udvalgets opfattelse vil kræve et selvstændigt og længerevarende arbejde. Der ville bl.a. være behov for at indhente mere detaljerede oplysninger om anvendelsen af ordningen i Norge og i eventuelle andre lande med en sammenlignelig ordning.

Det ville også være nødvendigt at overveje, om ordningen ville have samme betydning i Danmark, hvor der som noget unikt er oprettet et Procesbevillingsnævn, og hvor ankesager i landsretten er tilrettelagt på en væsentlig anden måde end i Norge.

6. De økonomiske konsekvenser af tiltagene er opsummeret nedenfor, *jf. tabel 2.*

Tabel 2**Potentiale ved implementering af tiltag**

<i>Mio. kr.</i>	Årligt potentiale, fuldt implementeringsindfaset	Implementeringsomkostninger
I alt	1,7-2,9	-
1. Beløbsgrænse hæves for bødesager	0,7-1,4	-
1.1 Alle bødesager uanset bødens størrelse	1,4	-
1.2 Beløbsgrænse hæves til 20.000 kr.	0,7	-
2. Straffesager, hvor der sker førerretsfrakendelse, kørselsforbud eller frakendelse af retten til at føre lille knallert, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnet tilladelse	0,9	-
3. Byrettens afgørelser vedr. vederlag til beskikkede forsvarere kan kun kæres med Procesbevillingsbevillingsnævnets tilladelse	0,0-0,5	-
3.1 Byrettens afgørelser kan kun kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse	0,5	-
3.2 Beløbsgrænse for civile sager hæves til 30.000 kr.	0,0	-
3.3 Beløbsgrænse for civile sager hæves til 40.000 kr.	0,1	-
3.4 Beløbsgrænse for civile sager hæves til 50.000 kr.	0,1	-
3.5 Beløbsgrænse for civile sager hæves til 100.000 kr.	0,2	-
3.6 Beløbsgrænse for civile sager hæves til 150.000 kr.	0,2	-
4. Byrettens afgørelse vedr. generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb kan kun kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse	0,1	-

Anm.: Potentialeberegningerne tager udgangspunkt i relevante opgørelser for 2019, idet domstolenes aktiviteter, antal af sager mv. i 2020 og 2021 vurderes at have været påvirket covid-19. Det antages, at andelen af sager, hvor der vil blive søgt om Procesbevillingsnævnets tilladelse til at indbringe sagen for landsretten, stiger i takt med en eventuel forhøjelse af appelgrænsen. Hertil antages det, at andelen af sager, der får anketilladelse fra Procesbevillingsnævnet stiger i takt med en eventuel ny appelgrænse hæves. Der er taget højde for dette og eventuelle merudgifter i Procesbevillingsnævnet til behandling af yderligere sager i beregningen af potentialet.

Kilde: Justitsministeriet på baggrund af data fra Domstolsstyrelsen.

Det bemærkes, at tiltagene forventes at medføre en frigørelse af udgifter til forsvarere. Der kan derfor blive foretaget justeringer i skønnet for potentialet ved implementering af tiltagene. Det bemærkes endvidere, at de økonomiske konsekvenser for den øvrige del af straffesagskæden, herunder eventuelle afledte effektiviseringer, vil blive kortlagt parallelt med udvalgets arbejde.